

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 19. jūnijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 90/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2018. gada 20. februāra noteikumu Nr. 97 “Publiskas personas mantas iznomāšanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 97) 14.2. apakšpunktu un 122.¹ punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

2. Noteikumu Nr. 97 14.2. apakšpunkts noteic, ka nomas objektu neiznomā nomas tiesību pretendents, ja paredzētais nomas objekts ir ieslodzījuma vietas telpas un par nomas tiesību pretendentu ir saņemts Valsts drošības dienesta vai kompetentas tiesībsardzības iestādes atzinums, kas norāda uz nomas tiesību pretendenta radīto apdraudējumu nacionālās drošības vai sabiedriskās kārtības interesēm, vai pretendents neatbilst iznomātāja izstrādātajiem un apstiprinātajiem potenciālā nomas tiesību pretendenta labas reputācijas un sadarbības piemērotības kritērijiem.

Savukārt minēto noteikumu 122.¹ punkts nosaka: “Ja Ieslodzījuma vietu pārvalde saņem Valsts drošības dienesta vai kompetentas tiesībsardzības iestādes atzinumu, kas norāda uz komersanta radīto apdraudējumu nacionālās

drošības vai sabiedriskās kārtības interesēm, tā izbeidz līgumu ar komersantu par ieslodzījuma vietas telpu nomu. Lemjot par noslēgta ieslodzījuma vietas telpu nomas līguma pagarināšanu, Ieslodzījuma vietu pārvalde ņem vērā šo noteikumu 14. punktā minētos kritērijus.”

3. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa paredz, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-05 5. punktu*).

3.1. Pieteikuma iesniedzēja ir komersants, kuram pieder mazumtirdzniecības veikalu tīkls. Aptuveni 10 gadus tā nodrošina arī mazumtirdzniecības pakalpojumus vairākās Latvijas ieslodzījuma vietās. Šā gada janvārī Pieteikuma iesniedzēja piedalījās Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīkotajā izsolē, lai iegūtu tiesības nomāt telpas mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanai deviņās ieslodzījuma vietās. Izsoles ietvaros saņemts Valsts policijas atzinums, kas norāda uz Pieteikuma iesniedzējas radīto apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai. Pamatojoties uz Noteikumu Nr. 97 14.2. apakšpunktu, pārvalde izslēdza Pieteikuma iesniedzēju no dalības izsolē.

Pieteikuma iesniedzējas ieskatā Noteikumu Nr. 97 14.2. apakšpunkts aizskar tai Satversmē noteiktās tiesības uz īpašumu un neatbilst tiesiskās vienlīdzības principam, jo piešķir Valsts policijas atzinumam izšķirošu nozīmi nomas tiesību piešķiršanā, bet neparedz tā pamatojumam skaidrus kritērijus un pamatotības pārbaudi.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

3.2. Noteikumu Nr. 97 122.¹ punkts Pieteikuma iesniedzējai vēl nav piemērots, taču tās ieskatā pastāv reāls risks, ka saņemto Valsts policijas atzinumu Ieslodzījuma vietu pārvalde izmantos, lai izbeigtu esošos nomas līgumus ar Pieteikuma iesniedzēju. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai būs jāizbeidz vairāku veikalu ieslodzījuma vietās darbība un tās komercdarbība noteiktā tirgus segmentā tiks pārtraukta. Veikalu darbībai ieslodzījuma vietās Pieteikuma iesniedzēja

veikusi būtiskus ieguldījumus, nodrošinot aprīkojumu, specializētas informācijas tehnoloģijas, atbilstību rosības prasībām, īpaši pielāgojot piegāžu loģistiku, apmācot personālu u. tml. Šādus ieguldījumus neesot iespējams pilnvērtīgi izmantot ārpus attiecīgā darbības segmenta.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka nākotnē sagaidāms aizskārums var būt pamats lietas ierosināšanai tikai tādos gadījumos, kad nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*). Pieteikumā norādīts, ka ieslodzījuma vietu veikali veido aptuveni desmito daļu no Pieteikuma iesniedzējas mazumtirdzniecības tīkla, kurā kopumā darbojas vairāk nekā 100 veikali. Turklāt no pieteikumam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka mazumtirdzniecība nav vienīgais Pieteikuma iesniedzējas komercdarbības veids. Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka konkrētajos faktiskajos apstākļos būtu pamats ierosināt lietu par Noteikumu Nr. 97 122.¹ punkta satversmību, pirms šīs normas piemērošanas Pieteikuma iesniedzējai.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma ir imperatīva un tādēļ tai nav pieejami reāli un efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi. Vienlaikus pieteikumā lūgts lemt par pieteikuma izskatīšanu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 19.² panta trešo daļu, – pirms ir izsmelti vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi. Lietas izskatīšana esot vispārsvarīga, jo apstrīdētā norma paredz imperatīvu mehānismu komersanta izslēgšanai no nomas tiesību izsoles. Tāpat tiesību aizsardzība ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem nevar novērst būtisku kaitējumu Pieteikuma iesniedzējai, jo apstrīdētās normas radītās sekas būs tai neatgriezeniskas.

Atbilstoši subsidiaritātes principam konstitucionālā sūdzība ir papildu pamattiesību aizsardzības mehānisms. Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, vispirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas*

2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu). Arī administratīvajai tiesai lietas izskatīšanas ietvaros ir kompetence izvērtēt piemērojamo tiesību normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 18. decembra sprieduma lietā Nr. 2013-06-01 15.3. punktu). Turklāt administratīvā tiesa, īstenojot savu kompetenci, noskaidro un izvērtē visus lietā nozīmīgos tiesību un faktu jautājumus. Līdz ar to administratīvajā procesā tiek īstenota visaptveroša tiesas kontrole (sk. Satversmes tiesas 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 14.2. punktu). Tiesvedību administratīvajā tiesā nevar atzīt par neefektīvu personas tiesību aizsardzības līdzekli Satversmes tiesas likuma izpratnē, īpaši ņemot vērā objektīvās izmeklēšanas principu (sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2018-19-03 15.2. punktu). Turklāt administratīvajā procesā tiesā personai ir pieejami arī pagaidu aizsardzības līdzekļi.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta trešās daļas piemērošanai Satversmes tiesas procesā ir izņēmuma raksturs. Lai konstitucionālās sūdzības izskatīšanu atzītu par vispārsvārīgu, nepieciešams ne vien konstatēt, ka tajā aprakstītā tiesiskā situācija bez pieteikuma iesniedzēja skar arī citas personas, bet arī, lai konkrētā tiesiskā situācija pati par sevi būtu atzīstama par sevišķi būtisku un prasītu nekavējošu tās atrisināšanu. Savukārt par būtisku kaitējumu uzskatāms vienīgi tāds, kas personas tiesībām un interesēm vienlaikus rada nelabvēlīgas un neatgriezeniskas sekas.

Noteikumu Nr. 97 14.2. apakšpunkts (turpmāk – apstrīdētā norma) Pieteikuma iesniedzējai piemērots ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes izsoles komisijas [datums] lēmumu par izslēgšanu no dalības nomas tiesību izsolē. Minēto lēmumu Pieteikuma iesniedzēja apstrīdēja Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšniekam, kurš šo lēmumu atstāja negrozītu. No ierakstiem Tiesu informācijas sistēmā konstatējams, ka [datums] administratīvā tiesa ierosināja administratīvo lietu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes administratīvā akta atcelšanu (*informācija aplūkota 2026. gada 19. jūnijā*). Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir uzsākusi savu tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, bet nav tos izsmēlusi līdz galam.

Ievērojot minēto kopsakarā ar Satversmes tiesas judikatūrā atzīto par subsidiaritātes principu, no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums viedoklim, ka tiesvedība administratīvajā tiesā nevarētu novērst Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārumu, vai konkrētajā gadījumā būtu pamats piemērot Satversmes tiesas likuma 19.² panta trešo daļu.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 90/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa